

טרגדיה יהודית אמריקאית: השבוי ששם קץ לחייו

החיידה שנותרה היא לראות את אשתו פנים אל פנים — וביחידות.

גיבור ללא מטרה

הימים הראשונים היו נהדרים. הוא התגלגל בש"ר לג, שאינו קיים בוואשטון. הוא עמד שעות על שפת האוקיינוס, כדי לחוש את המרחבים הגדולים, אחרי שנות השבי.

ואז נאלץ להתמודד עם המציאות — שהיתה שונה מאוד מזו שצייר לעצמו בתא השבי. הכל היה אחרת.

כי על אמריקה עברה מהפכה רוחנית, אדם שהכריז שהוא גאה להיות אמריקאי נראה כקוריוז. חלמו להיות לאיש-חלל נגזר, הוא כבר זקן מדי, חלש מדי.

הוא רצה לחזור למיכלתו כדי להשיג תואר גבוה יותר, אך נודע לו שדווקא מיכלתו זו עמדה בראש תנועת-המחאה נגד מילחמת ויאטנאם. הוא לא הסכים ללמוד בה.

אך המכה הנוראה ביותר היתה אחרת. נודע לו שאשתו דבורה והוריה היו חברים פעילים בתנועת-השלום נגד מילחמת ויאטנאם, הפגינו וחמתו על מחאת. היקף תנועת-המחאה האמריקאית הדקימה אותו. הוא התווכח עם אשתו וחותרו במשך שעות. הוא פשוט לא יכול היה להסכים לכך שמילחמת ויאטנאם לא היתה צודקת. שהרי אם לא היתה צודקת — לשם מה סבל במשך כל השנים האלה?

הוא לא הבין איך יכול היה ריצ'ארד ניכסון לנסוע לפקינג ולהגיע להסכם אם האויב, כשהזמן לארוחת-ערב הגיגית בבית הלבן, עם כל השבויים, סירב ללכת. אשתו השתנתה. במקום הנערה הנכנעת מצא אשה חזקה, מורה, בעלת השקפות משלה. במקום להיות לה לסעד, כפי שחלם, היתה היא מקור-הכוח במישפחה. "הגיבור לא יכול היה לסבול זאת", אמר הרב דויד גייקובס, שטיפל במישפחה.

פעמיים בשבוע הלך לפסיכיאטר. "האובדן הפיטאומי של מטרה ברורה בחיים, אחרי שנים כה רבות של מאבק על החיים, גרם לו לדיכאון", סיכם הרופא.

דיוקן במאה דולאר

הוא התקוטט עם כל מי שהתקרב אליו. הוא דחה הצעה לכתוב ספר על חוויותיו בשבי. הוא ביטל הזמנות

סרן אלן ברודנו

פעמים, דיבר לסירוגין בסלאנג של בוסטון ובגניב של מדינות-הדרום, כדי שכל אמריקאי יבין שאינו רציני. איך מבליים שבע שנים במאסר, מהם חודשים ארוכים בבידוד? הוא לימד את חבריו את יסודות האווירונאוטיקה, משוביו למד צרפתית, מאחד השבויים למד קצת אדריכלות, ובעזרת מסמר חרת על קיר התא תוכניות של הווילה שהתכוון לבנות בעתיד. בית חלומי, עם שלושה חדרים לילדים.

בתקופות הבידוד, כששהה בצינוק ללא מיטה, בנה לעצמו חלום דמיוני, כדברי פסיכיאטר שבדק אותו אחרי שובו. הוא צייר לעצמו את הוריו, את אשתו ואת ידידיו כדמויות אידיאליות, ללא רכב ודופי, פטריטיים אמריקאיים נאמנים, המשתתפים במאבק למען החופש נגד הקומוניזם, לשיחרור העולם ולשיחרורו שלו.

את כל חלומותיו תימצת בשיר. את השיר חיבר במשך חודשים, מבלי לרשום מילה. לא היו לו נייר ועיפרון. בסוף הגיע השיר לאורך של שעה וחצי, והוא חלם על היום בו ידקלם אותו לדבורה.

לבסוף, אחרי שניספו 50 אלף חיילים אמריקאיים והומטרו על צפון ויאטנאם פי שלושה יותר פצצות מאשר על כל אירופה במלחמת-העולם השנייה, נחתמה שביתת-הנשק. אמריקה לא ניצחה, אבל השבויים שוחזרו. ראו יחד עם 555 שבויים אחרים הוטס ברודנו לפיליפינים, ומשם חזר למולדת, כדי להתקבל כגיבור.

הרופא בדק אותו, מצא שהוא בכורש מלא. לאשתו טילסן בהתלהבות: "מצבי מצויין, חוץ מכמה שערות-שיבה". שלושה ימים אחרי השיחרור הביא אותו מטוס מיוחד של חיל-האוויר לעיר מולדתו. ועדת-קבלה עירי-נית קיבלה את פניו, תחת סיסמה גדולה: "ברוך בואך הביתה, סרן ברודנו", ומאה אנשים מחאו כפיים כאשר נשא נאום קצר. "כך בדיוק קיוויתי שזה יתה", אמר. "עכשיו אני יודע שזה לא היה לחינם!"

הוא הכריז שהוא גאה להיות אמריקאי, וכי מישאלחו

את השמיעה משך יפה עד לסנטר. מעל לראשו משך שקית פלסטיק. שתי חפיסות ריקות של כדור-ריישינה, ותשעה מיכתבים. היו מונחים על שולחן המיטה. ליד כוס המים, הריקה למחצה, היתה מונחת פיתקה בצרפתית: "חיי אינם שווים עוד שאחיה אותם." את הצרפתית למד סרן חיל-האוויר אלן ברודנו מכולאיו, במשך שבע השנים שבילה בשבי בצפון ויאטנאם. הוא התאבד ארבעה חודשים אחרי שחזר מן השבי, יומיים לפני יום הולדתו ה-33. את שקית הפלסטיק שם על ראשו כדי להיחנק, אם כדורי-הריישינה לא יהיו יעילים.

סיפור חייו ומותו של אלן ברודנו הוא טרגדיה יהודית-אמריקאית מסוג חדש.

מתוך הפאנטום הבוער

כמו מהגרים רבים ממזרח אירופה שהגיעו לאמריקה, היתה גם מישפחת ברודנו חדרה פטריטיים אמריקאי קיצוני. הדגל האמריקאי נראה להם כהתגלמות כל הטוב והיפה. אלן ברודנו התחנך מילדותו, כעיריה ליד בוסטון, לסגוד לערכים אלה. אמריקה היתה בעיניו כלילת השלמות, סמל המוסר, אור לגויים. הוא ינק עם חלב אמו את ההערצה לדגל, השיגאה לקומוניזם ואת הכבוד לחוק.

בבית-ספר התיכון היה תלמיד מצטיין, מס' 6 מבין 213 תלמידי המחזור. הוא בלט במועדוני התלמידים ואף זכה להתקבל לאיגוד ארצי של תלמידים מחוגנים. דרכו בחיים היתה ברורה לו. היה זה חלום אמריקאי: להיות טייס, להגיע לדרגת טייס-חלל.

הכל התקדם בהצלחה לקראת מטרה זו. חמש שנים למד והצטיין באס'אייטי בבוסטון, אחת המיכללות הטובות ביותר בארצות-הברית. מייד עם סיום לימודיו והס' מלחו כמהנדס-טייס, נרשם בחיל-האוויר. זה היה ב-1963. כעבור שנתיים, כאשר הגיעה המעורבות האמריקאית בוואטנאם לשיאה הראשון, ידע ברודנו מה לעשות. היה עליו להתנדב להילחם נגד הקומוניזם, למען החופש. לפני כן קפץ חזרה הביתה, נשא לאשה את חברתו מן האוניברסיטה, יהודיה גם היא. כמוכן: דבורה גיטנ' שטיין, ירחיבש באקאפולקו במכסיקו, צרתנועה ל-תילנד.

מבטיס בארץ זו טס שלוש פעמים ביום להפציץ את צפון ויאטנאם, "להחזיר אותה לתקופת האבן" כפי שאמר מנהיג אמריקאי, כדי להגן על העולם מפני הקור מוניזם. ברודנו הפציץ, השמיד והרג בהתלהבות. הוא האמין באידיאלים של עמו.

ואם באוקטובר 1965, שבוע לפני שהיה צריך לחזור לאמריקה, הופל הפאנטום של ברודנו ליד הייפונג, הוא

רב תומך בחורי ברודנו בחלוויה חיי אינם שווים —

נטש את המטוס הבוער בכסא-מפלט, נפל בשבי איכרים צפוניים.

שירה לדבורה

ברן היהודי ידע בדיוק איך להתנגד בשבי. כמו שכתוב במדרין הצבא האמריקאי: "להמשיך בהתנגדות בכל האמצעים האפשריים".

הוא סירב לשדד התנצלות על השתתפותו בהפצצות. רק אחרי עינויים ממושכים, נכנע וקרא כמה קטעי תעמולה ברדיו הוואטנאמי. אבל גם אז לא איבד את עשתונותו. תוך כדי קריאה שינה את המיכטא שלו כמה

חיילי הצבא נושאים את הארון — שאחיה אותם!

לנאום במסיבות לכבוד הגיבורים. הוא לא הלך למיפגש המחזור שלו במיכללה, רק פעם אחת נסע לסלורידה, כדי להיות נוכח בשיגור אנשיהחלל למעבדת-החלל — חלום שנחגשם בלעדיו.

בשובו לפלורידה, כבר החליט את החלטתו. הוא התווכח בגלוי עם אשתו והוריה על רעיון ההתי אבודות. בשבוע האחרון הלך לצייר שכן, ביקש אותו לצייר את דיוקנו תמורת מאה דולאר. כשקיבל את הציור, אמר: "זהו, לא נראה יותר".

בסוף השבוע הופיע בבית חתונתו, ביקש לבלות בו את סוף-השבוע. את אשתו השאיר אצל הוריו שלו, בליל שבת, בשעה 10, עלה לחדר-האורחים, לבש פיגמה, שכב במיטה ובלע את הכדורים.

תערוכת-היחיד הראשונה שלה, שתיערך באילת: "אני אציג בה את הציורים המוכיחים תבים שלי, לזכרו של אחי. הוא עבד וחי באילת, ועד שלא אציג אותם שם, לא אוכל להציג עבורו של ביום מקום אחר."

תשובות נבואיות לגבי דברים שתתרחשו מ-אחר יותר, יחד עם זאת, אינני מאמינה עיוורת באמונות-התפלות. "לא תערוכות יחיד", היא עומדת עתה לפני פתיחת

כאילו שורטטו באמצעות אימפולסים חשי-מליים עדינים. חיים אחרי המוות, יהודית מאמינה בהמשכות החיים לאחל המוות ובפאראפסי-כולוגיה. "דרך הספיריטואליזם קיבלתי כמה